

Z A K O N

O UREĐENJU SUDOVA

Glava prva

NAČELA

Sudska vlast

Član 1.

Sudska vlast pripada sudovima.

Sudovi su samostalni organi državne vlasti koji štite slobode i prava građana, zakonom utvrđena prava i interese pravnih subjekata i obezbeđuju ustavnost i zakonitost.

Osnivanje sudova

Član 2.

Sudovi se osnivaju i ukidaju zakonom.

Ne mogu se osnivati privremeni, vanredni ili preki sudovi.

Za osnivanje mirovnih veća, arbitraža i drugih izbranih sudova važe posebni propisi.

Nezavisnost sudske vlasti

Član 3.

Sudska vlast je nezavisna od zakonodavne i izvršne vlasti.

Sudsku odluku može preispitivati samo nadležni sud u zakonom predviđenom postupku.

Svako je dužan, izvršna vlast naročito, da poštuje izvršnu sudsku odluku i da joj se povinuje.

Sudska nadležnost

Član 4.

Sudska nadležnost određuje se ustavom i zakonom.

Sud ne može odbiti da postupa i odlučuje u stvari za koju je nadležan.

Određivanje sudećeg sudije

Član 5.

Sudija koji sudi određuje se nezavisno od toga ko su stranke i kakve su okolnosti pravne stvari.

Samo sudska vlast može sudijama da raspoređuje predmete, po unapred utvrđenim pravilima.

Zabrana uticaja na sud

Član 6.

Korišćenje javnog položaja, sredstava javnog obaveštavanja i bilo koje javno istupanje kojim se utiče na tok i ishod sudskog postupka – zabranjeno je.

Zabranjen je i svaki drugi uticaj na sud.

Pravo na pritužbu

Član 7.

Stranka i drugi učesnik u sudskom postupku imaju pravo pritužbe na rad suda kad smatraju da se postupak odugovlači, da je nepravilan ili da postoji bilo kakav uticaj na njegov tok i ishod.

Pravna pomoć

Član 8.

Sudovi su dužni da jedni drugima ukazuju pravnu pomoć, a drugi državni organi i organizacije da sudovima ukazuju pravnu pomoć i dostavljaju potrebne podatke.

Sudovi mogu drugim državnim organima da dostave spise i isprave potrebne za vođenje postupka samo kad se time ne ometa sudski postupak.

Obeležja državne vlasti

Član 9.

Sud ima pečat koji sadrži naziv i sedište suda i naziv i grb Republike Srbije.

Naziv i sedište suda i naziv, grb i zastava Republike Srbije ističu se na vidnom mestu sudske zgrade.

Zastava Republike Srbije ističe se i u sudnici.

Glava druga

SPOLJAŠNJE UREĐENJE SUDOVA

I. VRSTE SUDOVA

Sudovi Republike Srbije

Član 10.

Sudska vlast u Republici Srbiji pripada sudovima opšte nadležnosti i posebnim sudovima.

Sudovi opšte nadležnosti jesu opštinski sudovi, okružni sudovi, Apelacioni sud i Vrhovni sud Srbije.

Posebni sudovi su trgovinski sudovi, Viši trgovinski sud i Upravni sud.

Vrhovni sud Srbije

Član 11.

Vrhovni sud Srbije najviši je sud u Republici Srbiji.

Sedište Vrhovnog suda Srbije je u Beogradu.

Ostali sudovi republičkog ranga

Član 12.

Apelacioni sud, Viši trgovinski sud i Upravni sud osnivaju se za teritoriju Republike Srbije.

Njihova sedišta su u Beogradu.

Apelacioni sud ima odeljenja izvan sedišta, u Kragujevcu, Nišu i Novom Sadu, koja se uređuju posebnim zakonom.

Opštinski, okružni i trgovinski sudovi

Član 13.

Opštinski sud osniva se za teritoriju jedne ili više opština, a okružni sud za teritoriju više opština.

Trgovinski sud osniva se za teritoriju više opština.

Osnivanje, sedišta i područja opštinskih, okružnih i trgovinskih sudova i odeljenja opštinskih sudova uređuju se posebnim zakonom.

Neposredno viši sud

Član 14.

Vrhovni sud Srbije je neposredno viši sud za Apelacioni sud, Viši trgovinski sud i Upravni sud.

Viši trgovinski sud je neposredno viši sud za trgovinski sud, a Apelacioni sud je neposredno viši sud za okružni i za opštinski sud.

U odnosu na pitanja unutrašnjeg uređenja sudova i primene Zakona o sudijama neposredno viši sud za opštinski sud jeste okružni sud.

II. PROSTIRANJE NADLEŽNOSTI I STALNOST SUDA

1. Prostiranje nadležnosti suda

Sedište i područje suda

Član 15.

Sedište suda je u zgradi gde je sud.

Područje suda je teritorija na kojoj se prostire nadležnost suda.

Mesto preduzimanja sudskih radnji

Član 16.

Sudske radnje preduzimaju se u sedištu suda, a izvan sedišta – samo kad je to zakonom određeno.

Opštinski sud može izvan svog sedišta da održava sudske dane i da ima odeljenja.

Sudski dani

Član 17.

Za vreme sudskih dana opštinski sud sudi i pruža pravnu pomoć građanima.

Mesto, dan i vreme održavanja sudskih dana određuje predsednik Vrhovnog suda Srbije, na predlog predsednika suda.

Sudski dani oglašavaju se u mestu u kome se održavaju.

Odeljenje izvan sedišta opštinskog suda

Član 18.

Opštinski sud u odeljenju izvan svog sedišta trajno sudi i preduzima ostale sudske radnje.

Odeljenje izvan sedišta opštinskog suda osniva se za teritoriju jedne ili više opština sa područja suda.

2. Stalnost suda

Vreme preduzimanja sudskih radnji

Član 19.

Sudske radnje preduzimaju se svakog radnog dana, a radnje koje ne trpe odlaganje i u dane kad se ne radi.

Koje se sudske radnje preduzimaju u dane kad se ne radi određuje Sudski poslovnik.

Sudski odmor

Član 20.

Sudski odmor traje od 15. jula do 31. avgusta.

Za vreme sudskog odmora vodi se istraga i postupa u pritvorskim predmetima, krivičnom postupku prema maloletnicima, u radnopravnim, zemljišnoknjižnim, meničnim, čekovnim i stečajnim stvarima, u stvarima smetanja poseda, zakonskog izdržavanja, čuvanja i vaspitavanja dece, po predlogu za obezbeđenje dokaza ili za određivanje privremenih mera i u svim stvarima koje su zakonom određene kao hitne.

Predsednik suda može narediti da se u dane sudskog odmora postupa i u drugim stvarima koje ne trpe odlaganje.

Glava treća

NADLEŽNOST SUDOVA

1. Nadležnost opštinskog suda

Član 21.

Opštinski sud u prvom stepenu sudi za krivična dela za koja je kao glavna kazna predviđena novčana kazna ili kazna zatvora do deset godina ako za pojedina od njih nije nadležan drugi sud i za krivična dela iz svoje nadležnosti odlučuje o molbi za prestanak mere bezbednosti ili pravne posledice osude.

Opštinski sud u prvom stepenu sudi u građanskopravnim sporovima ako za pojedine od njih nije nadležan drugi sud i vodi izvršne i vanparnične postupke za koje nije nadležan neki drugi sud.

Opštinski sud u prvom stepenu sudi u stambenim sporovima; sporovima povodom zasnivanja, postojanja i prestanka radnog odnosa; o pravima, obavezama i odgovornostima iz radnog odnosa; o naknadi štete koju radnik pretrpi na radu ili u vezi sa radom; sporovima povodom zadovoljavanja stambenih potreba na osnovu rada.

Opštinski sud pruža građanima pravnu pomoć, međunarodnu pravnu pomoć i vrši druge poslove određene zakonom.

Zakonom se može predvideti da u određenim vrstama pravnih stvari postupaju samo neki opštinski sudovi sa područja istog okružnog suda.

2. Nadležnost okružnog suda

Član 22.

Okružni sud u prvom stepenu:

1. sudi za krivična dela za koja je kao glavna kazna predviđena kazna zatvora preko deset godina ili teža kazna;

2. sudi za saveznim zakonom i zakonom Republike Srbije predviđena krivična dela protiv privrede i jedinstva jugoslovenskog tržišta; za krivična dela protiv časti i ugleda kad su učinjena putem sredstava javnog informisanja, i za krivična dela: odavanje državne tajne; pozivanje na nasilnu promenu ustavnog uređenja; izazivanje nacionalne, rasne i verske mržnje, razdora ili netrpeljivosti; povreda teritorijalnog suvereniteta; udruživanje radi

neprijateljske delatnosti; organizovanje grupe i podsticanje na izvršenje genocida i ratnih zločina; povreda ugleda Savezne Republike Jugoslavije; povreda ugleda Republike Srbije ili druge republike u SR Jugoslaviji; povreda ugleda strane države; povreda ugleda međunarodne organizacije; odavanje službene tajne; primanje mita; davanje mita; kršenje zakona od strane sudije; ugrožavanje bezbednosti leta vazduhoplova; neovlašćena proizvodnja i stavljanje u promet opojnih droga; omogućavanje uživanja opojnih droga; ubistvo na mah; silovanje; protivprirodni blud;

3. vodi krivični postupak prema maloletnicima;

4. odlučuje o molbi za prestanak mere bezbednosti ili pravne posledice osude za krivična dela iz svoje nadležnosti;

5. sudi u građanskopravnim sporovima kad vrednost predmeta spora omogućuje izjavljivanje revizije; u sporovima o osporavanju ili utvrđivanju očinstva i materinstva; o autorskim i srodnim pravima, zaštiti i upotrebi pronalazaka, modela, uzoraka, žigova i geografskih oznaka porekla ako nije nadležan drugi sud; o zaštiti prava ličnosti uključujući i naknadu štete; u sporovima o objavljivanju ispravke informacije i odgovora na informaciju;

6. sudi u sporovima povodom štrajka; povodom kolektivnih ugovora ako spor nije rešen pred arbitražom; povodom obaveznog socijalnog osiguranja ako nije nadležan drugi sud; povodom matične evidencije; povodom izbora i razrešenja organa pravnih lica ako nije nadležan drugi sud;

7. odlučuje o zabrani rasturanja štampe i širenja informacija sredstvima javnog informisanja.

Okružni sud vodi postupak za izdavanje okrivljenih i osuđenih lica, izvršava krivičnu presudu inostranog suda, odlučuje o priznanju i izvršenju stranih sudskih i arbitražnih odluka ako nije nadležan drugi sud i vrši druge poslove određene zakonom.

3. Nadležnost Apelacionog suda

Član 23.

Apelacioni sud odlučuje o žalbama na odluke opštinskih i okružnih sudova.

Apelacioni sud odlučuje o sukobu nadležnosti opštinskih i okružnih sudova, o prenošenju nadležnosti opštinskih i okružnih sudova kad su sprečeni ili ne mogu da postupaju u nekoj pravnoj stvari i vrši druge poslove određene zakonom.

4. Nadležnost trgovinskog suda

Član 24.

Trgovinski sud u prvom stepenu sudi:

1. u sporovima između domaćih i stranih privrednih društava, preduzeća, zadruga i preduzetnika i njihovih asocijacija (privredni subjekti), u sporovima koji nastanu između privrednih subjekata i drugih pravnih lica u obavljanju delatnosti privrednih subjekata, pa i kad je u navedenim sporovima jedna od stranaka fizičko lice ako je sa strankom u odnosu materijalnog suparničarstva;

2. u sporovima o autorskim i srodnim pravima i zaštiti i upotrebi pronalazaka, modela, uzoraka, žigova i geografskih oznaka porekla kad nastanu između subjekata iz tačke 1. ovog stava; u sporovima povodom izvršenja i obezbeđenja odluka trgovinskih sudova, a u sporovima povodom odluka izbranih sudova samo kad su donete u sporovima iz tačke 1. ovog stava;

3. u sporovima koji proizlaze iz primene Zakona o preduzećima ili primene drugih propisa o organizaciji i statusu privrednih subjekata, kao i u sporovima o primeni propisa o privatizaciji;

4. u sporovima o stranim ulaganjima; o brodovima i vazduhoplovima, plovidbi na moru i unutrašnjim vodama i sporovima u kojima se primenjuju plovidbeno i vazduhoplovno pravo, izuzev sporova o prevozu putnika; o narušavanju konkurencije, zloupotrebi monopolskog i dominantnog položaja na tržištu i zaključenju monopolističkih sporazuma; o zaštiti firme; povodom upisa u sudski registar; povodom stečaja i likvidacije.

Trgovinski sud u prvom stepenu vodi postupak za upis preduzeća, drugih pravnih lica i subjekata u sudski registar; vodi postupak stečaja, prinudnog poravnanja i likvidacije; određuje i sprovodi izvršenje i obezbeđenje odluka trgovinskih sudova, a odluka izbranih sudova samo kad su donete u sporovima iz tačke 1. stava 1. ovog člana; odlučuje o priznanju i izvršenju stranih sudskih i arbitražnih odluka donetih u sporovima iz tačke 1. stava 1. ovog člana; određuje i sprovodi izvršenje i obezbeđenje na brodovima i vazduhoplovima; vodi vanparnične postupke koji proizlaze iz primene Zakona o preduzećima.

Trgovinski sud u prvom stepenu odlučuje o privrednim prestupima i s tim u vezi o prestanku zaštitne mere ili pravne posledice osude.

Trgovinski sud vrši i druge poslove određene zakonom.

5. Nadležnost Višeg trgovinskog suda

Član 25.

Viši trgovinski sud odlučuje o žalbama na odluke trgovinskih sudova, a u prvom stepenu u stvarima određenim zakonom.

Viši trgovinski sud odlučuje o sukobu nadležnosti i o prenošenju nadležnosti trgovinskih sudova, utvrđuje pravne stavove radi jedinstvene primene zakona iz nadležnosti trgovinskih sudova i vrši druge poslove određene zakonom.

6. Nadležnost Upravnog suda

Član 26.

Upravni sud u prvom stepenu sudi u upravnim sporovima.

Upravni sud vrši i druge poslove određene zakonom.

7. Nadležnost Vrhovnog suda Srbije

Nadležnost u suđenju

Član 27.

Vrhovni sud Srbije odlučuje shodno zakonu o redovnim i vanrednim pravnim sredstvima izjavljenim na odluke sudova Republike Srbije i u drugim stvarima određenim zakonom.

Vrhovni sud Srbije odlučuje o sukobu nadležnosti između sudova shodno zakonu i o prenošenju nadležnosti sudova radi lakšeg vođenja postupka ili drugih važnih razloga.

Nadležnost izvan suđenja

Član 28.

Vrhovni sud Srbije utvrđuje načelne pravne stavove radi jedinstvene sudske primene prava; daje mišljenje o nacrtima zakona i drugih propisa kojima se uređuju pitanja važna za sudsku vlast; razmatra primenu zakona i drugih propisa i rad sudova; bira među sudijama pozivne članove

Visokog saveta pravosuđa i predlaže kandidate za jednog stalnog člana Visokog saveta pravosuđa; utvrđuje merila za vrednovanje savesnosti i uspešnosti vršenja sudijske dužnosti; određuje koji su postupci oprečni dostojanstvu i nezavisnosti sudije i štetni po ugled suda; utvrđuje vrste i načine stručnog usavršavanja sudija i vrši druge nadležnosti određene zakonom.

Sastav veća

Član 29.

Ako zakonom nije drukčije određeno, Vrhovni sud Srbije o pravnim sredstvima odlučuje u veću od pet sudija.

Veće od devet sudija Vrhovnog suda Srbije odlučuje o pravnom sredstvu izjavljenom na odluku veća Vrhovnog suda Srbije.

Objavljivanje odluka Vrhovnog suda Srbije

Član 30.

Odluke Vrhovnog suda Srbije bitne za praksu sudova i svi načelni pravni stavovi objavljuju se u posebnoj zbirci.

Glava četvrta

UNUTRAŠNJE UREĐENJE SUDA

I. GODIŠNJI RASPORED POSLOVA

Član 31.

Pošto pribavi mišljenje sudija, predsednik suda pismeno utvrđuje raspored poslova za narednu godinu i saopštava ga na sednici svih sudija do 1. decembra.

Raspored poslova, s prigovorima sudija, upućuje se predsedniku neposredno višeg suda u roku od osam dana od sednice svih sudija.

Godišnji raspored poslova u Vrhovnom sudu Srbije utvrđuje predsednik suda na Opštoj sednici.

II. SUDSKO ODELJENJE I SEDNICA SVIH SUDIJA

1. Sudsko odeljenje

Obrazovanje i rukovođenje

Član 32.

Sudska odeljenja postoje u sudovima u kojima više veća ili sudija pojedinaca postupa u istoj pravnoj oblasti.

Sudskim odeljenjem rukovodi predsednik odeljenja, koga po pribavljenom mišljenju sudija odeljenja postavlja predsednik suda.

Delokrug

Član 33.

Na sednici sudskog odeljenja razmatraju se rad odeljenja, pravna pitanja, načini poboljšanja rada i stručnosti sudija, sudijskih pomoćnika i sudijskih pripravnika i sve drugo što je značajno za odeljenje.

Odeljenja okružnog suda, Apelacionog suda i Višeg trgovinskog suda razmatraju i pitanja važna za rad područnih sudova.

Sazivanje sednice i rukovođenje sednicom

Član 34.

Sednicu sudskog odeljenja mogu sazvati predsednik odeljenja i predsednik suda.

Predsednik suda uvek može da učestvuje u radu i odlučivanju sednice odeljenja.

Sednicom rukovodi predsednik sudskog odeljenja.

2. Odeljenje sudske prakse

Član 35.

Odeljenje sudske prakse postoji u sudu s većim brojem sudija.

Ono prati i proučava praksu sudova i upoznaje sudije, sudijske pomoćnike i pripravnike s pravnim shvatanjima sudova.

Odeljenjem sudske prakse rukovodi sudija koga postavlja predsednik suda.

3. Posebna odeljenja u okružnim sudovima i u Apelacionom sudu

Član 36.

U okružnim sudovima i u Apelacionom sudu postoje odeljenje za krivična dela protiv privrede i jedinstva jugoslovenskog tržišta i odeljenje za radne sporove.

U Apelacionom sudu postoji odeljenje za hitno postupanje u stvarima u kojima zakon određuje da je postupak po žalbi hitan.

4. Zajednička sednica odeljenja

Član 37.

Zajednička sednica odeljenja saziva se kad je za razmatranje pravnog pitanja potrebna saradnja najmanje dva odeljenja.

Sazivaju je zajedno predsednici odeljenja ili predsednik suda, a njome rukovodi predsednik odeljenja u čijem je delokrugu pitanje koje se razmatra.

5. Sednica svih sudija

Član 38.

Na sednici svih sudija razmatraju se izveštaji o radu suda i sudija, odlučuje o pokretanju postupka za ocenu ustavnosti zakona i zakonitosti propisa i drugih opštih akata, predlažu kandidati za sudije porotnike i odlučuje o svim drugim pitanjima važnim za ceo sud.

Sednice svih sudija Višeg trgovinskog suda i Upravnog suda razmatraju primenu propisa i daju mišljenje o nacrtima zakona i drugih propisa kojima se uređuju pitanja iz nadležnosti posebnih sudova.

Sednicom svih sudija rukovodi predsednik suda, a saziva je po sopstvenom nahođenju, na zahtev sudskog odeljenja ili najmanje četvrtine svih sudija.

III. UNUTRAŠNJE UREĐENJE VRHOVNOG SUDA SRBIJE

1. Odeljenja u Vrhovnom sudu Srbije

Član 39.

Vrhovni sud Srbije ima krivično odeljenje, građansko odeljenje, upravno odeljenje i odeljenje sudske prakse.

2. Sednica odeljenja Vrhovnog suda Srbije

Član 40.

Sednica odeljenja Vrhovnog suda Srbije razmatra pitanja iz delokruga sudskih odeljenja.

Saziva se i ako između pojedinih veća nastane nesaglasnost u primeni propisa ili ako jedno veće odstupa od pravnog shvatanja prihvaćenog u svojoj praksi ili od pravnog shvatanja koje su prihvatila sva veća.

Pravno shvatanje usvojeno na sednici odeljenja obavezuje sva veća u sastavu odeljenja.

3. Opšta sednica Vrhovnog suda Srbije

Delokrug

Član 41.

Opšta sednica Vrhovnog suda Srbije usvaja načelne pravne stavove; daje mišljenje o nacrtima zakona i drugih propisa kojima se uređuju pitanja važna za sudsku vlast; razmatra primenu zakona i drugih propisa i rad

sudova; bira među sudijama pozivne članove Visokog saveta pravosuđa i predlaže kandidate za jednog stalnog člana Visokog saveta pravosuđa; propisuje merila za vrednovanje savesnosti i uspešnosti vršenja sudijske dužnosti; propisuje koji su postupci oprečni dostojanstvu i nezavisnosti sudije i štetni po ugled suda; donosi Poslovnik o uređenju i radu Vrhovnog suda Srbije i Poslovnik Velikog personalnog veća; utvrđuje vrste i načine stručnog usavršavanja sudija i vrši druge poslove određene zakonom i Poslovnikom o uređenju i radu Vrhovnog suda Srbije.

Opšta sednica razmatra i ostala pitanja iz delokruga sednice svih sudija.

Usvajanje načelnih pravnih stavova

Član 42.

Opšta sednica saziva se i kad između veća iz različitih odeljenja ili između različitih odeljenja nastane nesaglasnost u primeni propisa, kad se u jednom odeljenju odstupa od načelnog pravnog stava ili kad na sednici odeljenja ne može da se usvoji pravno shvatanje.

Načelni pravni stav usvojen na Opštoj sednici obavezuje sva veća i odeljenja Vrhovnog suda Srbije i može da se izmeni samo na Opštoj sednici.

Sastav i odlučivanje

Član 43.

Opštu sednicu čine predsednik i sudije Vrhovnog suda Srbije.

Za punovažno odlučivanje na Opštoj sednici potrebno je učešće najmanje dve trećine sudija.

Odluke se donose većinom glasova svih sudija Vrhovnog suda Srbije.

Sazivanje sednice i rukovođenje sedicom

Član 44.

Opštu sednicu saziva predsednik suda po sopstvenom nahođenju, na zahtev sudskog odeljenja ili najmanje četvrtine svih sudija.

Opštom sednicom rukovodi predsednik Vrhovnog suda Srbije.

4. Sekretarijat

Delokrug

Član 45.

Vrhovni sud Srbije ima Sekretarijat.

Sekretarijat pomaže predsedniku suda u sudskoj upravi, obavlja administrativne poslove za Opštu sednicu i Veliko personalno veće i druge poslove koji su mu Poslovníkom o uređenju i radu Vrhovnog suda Srbije stavljeni u delokrug.

Sekretar

Član 46.

Sekretarijatom rukovodi sekretar suda, koga na predlog predsednika suda postavlja Opšta sednica.

Sekretar Vrhovnog suda Srbije može biti samo onaj ko ispunjava uslove za sudiju Apelacionog suda.

5. Poslovníci Vrhovnog suda Srbije

Član 47.

Vrhovni sud Srbije ima poslovník kojim se detaljnije propisuje unutrašnje uređenje i rad suda.

Poslovnik o uređenju i radu Vrhovnog suda Srbije objavljuje se u "Službenom glasniku Republike Srbije."

U "Službenom glasniku Republike Srbije" objavljuje se i Poslovnik o Velikom personalnom veću.

IV. SUDSKA UPRAVA

Poslovi koji čine sudsku upravu

Član 48.

Sudsku upravu čine poslovi koji služe vršenju sudske vlasti, pre svega: uređivanje unutrašnjeg poslovanja u sudu; pozivanje i raspoređivanje sudija porotnika; poslovi vezani za veštake i stalne sudske tumače, stečajne i likvidacione upravnike; razmatranje pritužbi i predstavki; vođenje statistika i izrada izveštaja; izvršenje krivičnih sankcija; finansijsko i materijalno poslovanje suda i overa isprava namenjenih upotrebi u inostranstvu.

Sudska uprava detaljnije se uređuje Sudskim poslovníkom.

Prava i obaveze predsednika suda

Član 49.

Predsednik suda predstavlja sud, rukovodi sudskom upravom i odgovoran je za pravilan i blagovremen rad suda.

Predsednik suda ovlašćen je da zahteva zakonitost, red i tačnost u sudu, otklanja nepravilnost i odugovlačenje u radu, stara se o održavanju nezavisnosti sudija i ugledu suda i da vrši druge poslove određene zakonom i Sudskim poslovníkom.

Kad je predsednik suda sprečen ili odsutan, zamenjuje ga sudija određen godišnjim rasporedom poslova.

Poveravanje sudske uprave drugima

Član 50.

Pojedine poslove sudske uprave predsednik suda može poveriti predsednicima odeljenja ili drugim sudijama.

Predsednik suda nikome ne može poveriti odlučivanje o pravima sudija na osnovu rada, o radnim odnosima sudskog osoblja, o udaljenju sudije i sudije porotnika sa dužnosti, o pokretanju postupka za odlučivanje o tome da li su druge službe, poslovi ili postupci nespojivi sa dužnošću sudije, o godišnjem rasporedu poslova i odstupanju od godišnjeg rasporeda poslova, o odstupanju od redosleda prijema predmeta i o oduzimanju predmeta.

Ovlašćenja predsednika višeg suda

Član 51.

Predsednik višeg suda ima pravo da nadzire sudsku upravu nižeg suda, a predsednik neposredno višeg suda i da pri nečinjenju predsednika nižeg suda donese akte iz njegovog delokruga.

Predsednik višeg suda može tražiti od nižeg suda obaveštenja o primeni propisa, problemima u suđenju i sve podatke o radu.

Predsednik višeg suda može naložiti neposredan uvid u rad nižeg suda.

Postupak po pritužbi

Član 52.

Kad stranka ili drugi učesnik u postupku podnesu pritužbu, predsednik suda dužan je da je razmotri i da o njenoj osnovanosti i preduzetim merama obavesti pritužioca u roku od petnaest dana od prijema pritužbe.

Ako je pritužba podneta preko ministarstva nadležnog za pravosuđe ili višeg suda, o osnovanosti pritužbe i preduzetim merama obavestavaju se i ministar ili predsednik višeg suda.

Sekretar suda

Član 53.

Apelacioni sud, Viši trgovinski sud i Upravni sud imaju sekretara suda.

Sekretara može imati i sud sa više od dvadeset sudija.

Sekretar suda pomaže predsedniku suda u sudskoj upravi i samostalan je u poslovima koji su mu povereni.

Sekretara suda iz reda sudijskih pomoćnika postavlja predsednik suda.

Glava peta

SUDSKO OSOBLJE

1. Sastav i broj sudskog osoblja

Član 54.

Sudsko osoblje čine sudijski pomoćnici, sudijski pripravnici i zaposleni na administrativnim, tehničkim, računovodstvenim, informacionim i ostalim pratećim poslovima značajnim za sudsku vlast.

Broj sudskog osoblja određuje predsednik suda, aktom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u sudu.

Okvirna merila za određivanje broja sudskog osoblja utvrđuje Visoki savet pravosuđa.

2. Sudijski pomoćnik

Poslovi sudijskog pomoćnika

Član 55.

Sudijski pomoćnik pomaže sudiji, izrađuje nacрте sudskih odluka, proučava pravna pitanja, sudsku praksu i pravnu literaturu, izrađuje nacрте pravnih shvatanja, usvojena pravna shvatanja priprema za objavljivanje i samostalno ili uz nadzor i uputstva sudije vrši poslove određene zakonom i Sudskim poslovníkom.

Zvanja sudijskih pomoćnika

Član 56.

Sudijski pomoćnici stiču sledeća zvanja: sudijski saradnik, viši sudijski saradnik i sudski savetnik.

Zvanje sudijskog saradnika može steći onaj ko ima položeni pravosudni ispit, a zvanje višeg sudijskog saradnika onaj ko posle položenog pravosudnog ispita ima najmanje dve godine radnog iskustva u pravnoj struci.

Zvanje sudskog savetnika može steći onaj ko ispunjava uslove za sudiju okružnog suda.

Sudski savetnik

Član 57.

Sudski savetnik vrši stručne poslove značajne za sudsko odeljenje ili ceo sud.

Zvanje sudskog savetnika postoji u sudovima republičkog ranga.

3. Ocenjivanje rada sudijskog pomoćnika

Vreme ocenjivanja

Član 58.

Rad sudijskog pomoćnika ocenjuje se jednom godišnje.

Rad sudijskog pomoćnika koji je u toku kalendarske godine radio kraće od šest meseci ne ocenjuje se za tu godinu.

Nadležnost za ocenjivanje

Član 59.

Rad sudijskog pomoćnika ocenjuje predsednik suda, po pribavljenom mišljenju sednice odeljenja u koje je sudijski pomoćnik raspoređen.

Kad sudijski pomoćnik nije raspoređen u odeljenje suda, mišljenje se pribavlja od sudije ili veća s kojim sudijski pomoćnik radi.

Ocene

Član 60.

Pri ocenjivanju vrednuju se obim i kvalitet posla, savesnost, preduzimljivost i objavljeni stručni i naučni radovi.

Ocene su: "ne zadovoljava", "zadovoljava", "ističe se" i "naročito se ističe".

Viši sudijski saradnik čiji je rad najmanje dve godine uzastopno ocenjen sa "naročito se ističe" može steći zvanje sudskog savetnika i ako ne ispunjava uslove za sudiju okružnog suda.

4. Sudijski pripravnik

Prijem sudijskog pripravnika

Član 61.

Za sudijskog pripravnika prima se lice koje je završilo pravni fakultet i ispunjava opšte uslove za rad u državnim organima.

Sudijski pripravnik prima se u opštinski, okružni i trgovinski sud.

Prvenstvo imaju kandidati koji su pravni fakultet završili sa visokom prosečnom ocenom.

Radni odnos sudijskog pripravnika

Član 62.

Sudijski pripravnik prima se u radni odnos na tri godine.

Ako sudijski pripravnik iz opravdanih razloga pravosudni ispit ne položi do isteka pripravničkog staža, radni odnos može mu biti produžen za još šest meseci.

Sudijski pripravnik koji je na pravosudnom ispitu ocenjen sa "položio sa odlikom" prima se u radni odnos na neodređeno vreme, u zvanju sudijskog saradnika.

Obuka sudijskog pripravnika

Član 63.

Osnove programa obuke sudijskih pripravnika utvrđuje predsednik Vrhovnog suda Srbije, a program obuke, prema osnovama – predsednik suda.

Sudijski pripravnik može neko vreme biti upućen na obuku u drugi sud ili drugi državni organ.

Volonter

Član 64.

Diplomirani pravnik može radi sticanja uslova za polaganje pravosudnog ispita biti primljen na obuku u sud bez zasnivanja radnog odnosa (volonter).

5. Ostala pravila o sudskom osoblju

Član 65.

Sudsko osoblje dužno je da savesno i nepristrasno vrši svoje poslove i čuva ugled suda.

Na zasnivanje radnog odnosa i na prava, obaveze i odgovornosti sudskog osoblja primenjuju se propisi koji uređuju radne odnose u državnim organima, ako ovim zakonom nije što drugo određeno.

Glava šesta

PRAVOSUDNA UPRAVA

Poslovi koji čine pravosudnu upravu

Član 66.

Pravosudna uprava obuhvata sprovođenje zakona i drugih propisa u vezi sa uređenjem i radom sudova, pre svega: staranje o personalnim, materijalnim, prostornim i drugim uslovima za rad sudova; uređenje i razvoj pravosudnog informacionog sistema; prikupljanje statističkih i drugih podataka i praćenje rada sudova; nadzor nad postupanjem u predmetima u propisanim rokovima i postupanjem po pritužbama i predstavkama; postavljanje i razrešenje stalnih sudskih tumača; davanje saglasnosti na pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta u sudu; vođenje ličnih listova sudija, sudija porotnika i sudskog osoblja i nadzor nad finansijskim i materijalnim poslovanjem sudova.

Pravosudnu upravu vrši ministarstvo nadležno za pravosuđe.

Zabrana uticaja na samostalnost i nezavisnost suda i sudija

Član 67.

Ništav je svaki čin pravosudne uprave kojim se dira u samostalnost i nezavisnost suda i sudija.

Ništavost utvrđuje Veliko personalno veće, na predlog predsednika nadležnog suda.

Lični list

Član 68.

Ministarstvo nadležno za pravosuđe vodi lični list za svakog sudiju, sudiju porotnika i zaposlenog u sudu.

Podatke koje lični list sadrži ministarstvu prosleđuje predsednik suda i odgovoran je za njihovu tačnost, kao i lice na koje se podaci odnose ako ih je ono saopštilo.

Podaci koje sadrži lični list jesu službena tajna i mogu da se koriste samo u svrhu primene ovog zakona i zakona kojim se uređuje položaj sudija.

Sadržina ličnog lista

Član 69.

Lični list sudije porotnika i zaposlenog sadrži ime i prezime, podatke o rođenju, nacionalnosti, prebivalištu, završenoj školi, zvanju ili zanimanju, ocenama rada, kretanju u službi, znanju stranih jezika i druge podatke koje propiše ministar nadležan za pravosuđe.

Lični list sudije sadrži ime, prezime, ime oca, mesto, dan, mesec i godinu rođenja, nacionalnost, podatke o prebivalištu, završenom pravnom fakultetu, uspehu na studijama, pripravnčkoj praksi, pravosudnom ispitu, kretanju u službi, datumu navršenja radnog veka, spisak krvnih srodnika u pravoj liniji i pobočnoj liniji do četvrtog stepena srodstva i tazbinskih srodnika u pravoj liniji koji rade u pravosuđu, državnoj upravi ili advokaturi, podatke o kretanju supružnika u službi, ispunjavanju sudijske norme, upućivanju na rad u drugi sud, udaljavanju sa dužnosti, disciplinskim merama, vođenim krivičnim postupcima, prestanku dužnosti, objavljenim stručnim ili naučnim radovima, ozbiljnijim promenama zdravstvenog stanja, znanju stranih jezika, imovinskom stanju, članovima porodičnog domaćinstva i stambenim prilikama.

Organi koji imaju podatke koji se upisuju u lični list dužni su da ih dostave ministarstvu nadležnom za pravosuđe.

Sudski poslovnik

Član 70.

Sudskim poslovníkom propisuju se unutrašnje uređenje i rad suda, pre svega: uređenje i rad odeljenja i ostalih unutrašnjih jedinica suda; rad zajedničke sednice odeljenja i sednice svih sudija; obaveštavanje javnosti o radu sudova; vođenje postupka i dostavljanje odluka na jezicima nacionalnih manjina; pružanje pravne pomoći i održavanje sudskih dana; pružanje međunarodne pravne pomoći; evidentiranje, pozivanje i raspoređivanje sudija porotnika; određivanje sadržine ličnih listova za sudije porotnike i sudsko osoblje i obaveze predsednika suda pri dostavljanju podataka potrebnih za vođenje ličnih listova; pripravnčka praksa; postupanje sudskog osoblja sa strankama; vođenje upisnika i pomoćnih knjiga; postupanje sa spisima; postupanje po predstavkama i pritužbama; vođenje statistika i izrada izveštaja o radu; naplata novčanih kazni, troškova krivičnog postupka i oduzete imovinske koristi; postupanje sa sudskim depozitima; uvođenje

zajedničkih službi u mestima s više sudova i drugih pravosudnih organa; odevanje sudija, sudskog osoblja, stranaka, drugih učesnika u sudskom postupku i svih koji svoje poslove obavljaju u sudu, kao i druga pitanja uređenja i rada suda.

Sudski poslovnik donosi ministar nadležan za pravosuđe u saglasnosti sa predsednikom Vrhovnog suda Srbije.

Nadzor nad primenom Sudskog poslovnika

Član 71.

Primenu Sudskog poslovnika nadzire ministarstvo nadležno za pravosuđe.

Nadzornik može biti samo onaj ko ispunjava uslove za izbor u sud čiji rad nadzire.

Posledice nadzora

Član 72.

Posle nadzora sačinjava se zapisnik koji se dostavlja predsedniku suda u kome je vršen nadzor, predsedniku neposredno višeg suda i predsedniku Vrhovnog suda Srbije.

Predsednik suda dužan je da obavesti predsednika neposredno višeg suda, predsednika Vrhovnog suda Srbije i ministra nadležnog za pravosuđe o tome šta je preduzeto da se uočeni nedostaci otklone.

Rok za obaveštavanje određuje se Sudskim poslovníkom.

Glava sedma

OBEZBEĐENJE SUDA

Pravosudna straža

Član 73.

Pravosudna straža je naoružana i uniformisana služba koja se stara o sigurnosti ljudi i imovine, redu i miru i nesmetanom sprovođenju službenih radnji u zgradi pravosudnog organa.

Ovlašćenja pravosudne straže

Član 74.

Pravosudni stražar ovlašćen je da utvrdi identitet i razloge dolaska lica u zgradu pravosudnog organa; po potrebi pretrese lice i stvari i zabrani ulazak u zgradu sa oružjem, opasnim oruđem, pod dejstvom alkohola ili drugih omamljivih sredstava; udalji iz zgrade lice koje ometa red i mir i da drugim radnjama štiti lica i imovinu.

Pravosudni stražar ovlašćen je da upotrebi fizičku silu i gumenu palicu, a vatreno oružje – samo ako drukčije ne može da zaštiti ljudski život ili odbije napad na zgradu pravosudnog organa.

Uređenje pravosudne straže

Član 75.

Uređenje pravosudne straže, uniformu njenih pripadnika, naoružanje i službenu legitimaciju detaljnije propisuje ministar nadležan za pravosuđe.

Pomoć pravosudnoj straži i obezbeđenje

Član 76.

Na zahtev starešine pravosudnog organa, organ unutrašnjih poslova pruža pomoć pravosudnoj straži.

Starešina pravosudnog organa ima pravo da od Ministarstva unutrašnjih poslova zahteva da se sudiji, sudiji porotniku, javnom tužiocu, zameniku javnog tužioca, sudiji za prekršaje i njihovim porodicama ili imovini pruži posebna zaštita.

Glava osma

SREDSTVA ZA RAD SUDOVA

Osnovna odredba

Član 77.

Sredstva za rad sudova obezbeđuje Republika Srbija u budžetu.

Sredstva moraju da obimom i vremenom priliva održe nezavisnost sudske vlasti i u svako doba omoguće uredan rad sudova.

Korišćenje sredstava iz samostalnih prihoda

Član 78.

U budžetu Republike Srbije posebno se iskazuju prihodi od rada sudova i organa za prekršaje i usmeravaju se za izgradnju pravosudnih objekata, investiciono održavanje zgrada, nabavku opreme, materijalne troškove, rešavanje stambenih pitanja i stručno usavršavanje.

Visina i namena sredstava koja se posebno iskazuju utvrđuju se Zakonom o budžetu.

Podmirenje sudskih troškova

Član 79.

Detaljnije uslove, visinu i način naknade iznosa koje stranke i ostali učesnici u postupku plaćaju za podmirenje troškova u sudskim postupcima propisuje ministar nadležan za pravosuđe.

Glava deveta

PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

I. PRELAZNE ODREDBE

Nastavak rada postojećih sudova

Član 80.

Sudovi obrazovani Zakonom o sudovima ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 46/91, 60/91, 18/92 i 71/92) nastavljaju da rade.

Početak rada Apelacionog suda i Upravnog suda

Član 81.

Apelacioni sud i Upravni sud počinju da rade 1. oktobra 2002. godine.

Ustupanje predmeta

Član 82.

Predmete u kojima do 30. septembra 2002. godine ne bude doneta prvostepena odluka Vrhovni sud Srbije, opštinski, okružni i trgovinski sudovi ustupaju sudovima u čiju nadležnost predmeti spadaju po ovom zakonu.

Ako posle 30. septembra 2002. godine viši sud, odlučujući o pravnom sredstvu, predmet vrati na ponovni postupak, on se ustupa sudu u čiju nadležnost spada po ovom zakonu.

Važenje podzakonskih propisa

Član 83.

Dok na snagu ne stupe podzakonski propisi čije je donošenje predviđeno ovim zakonom, primenjuju se odredbe propisa donetih na osnovu Zakona o sudovima, ako nisu suprotne ovom zakonu.

II. ZAVRŠNE ODREDBE

Prestanak važenja Zakona o sudovima

Član 84.

Zakon o sudovima ("Službeni glasnik Republike Srbije", br. 46/91, 60/91, 18/92 i 71/92) prestaje da važi 1. januara 2002. godine, izuzev odredaba od člana 14. do člana 20, koje prestaju da važe 1. oktobra 2002. godine.

Stupanje zakona na snagu

Član 85.

Ovaj zakon na snagu stupa 1. januara 2002. godine, izuzev odredaba od člana 21. do člana 28, koje na snagu stupaju 1. oktobra 2002. godine.